

AZ OKTATÓMUNKA KORSZERŰ- SÍTÉSÉRŐL AZ ERDÉSZETI SZAKKÖZÉPISKOLÁBAN ÉS A SZAKMUNKÁSKÉPZÉSBEN

Firbás
Oszkár

Hazánkban mintegy kétszáz éve folyik erdészeti szakoktatás. Selmecebányán Erdészeti Tanintézet alakult 1808-ban. Ettől az időtől számíthatjuk az önálló erdészeti oktatást. Ásotthalmán 1883-ban kezdte meg működését az Erdőöri Szakiskola. Ettől az időponttól kezdve kétszintűvé vált, a háromszintes oktatás csak a felszabadulás után valósult meg, s indult be az erdőmérnök- és középfokú szakemberképzés mellett a szakmunkásképzés.

A középfokú erdészeti szakoktatásban és a szakmunkásképzésben az elmúlt két évtizedet az jellemezte, hogy a spontán kialakított ismeretanyaghoz folyamatosan hozzáadódtak a szakmai fejlődés adta új anyagrészek. Ez természetesen túlterhelte a tanulókat.

Hiba volt, hogy a háromszintű képzés *tartalmának* alapvető elkülönítése szinte csak a legutóbbi időkben történt meg. A felsőoktatásban az évtizedek óta tanított szakmai ismeretek szolgáltak alapul előbb a szakiskolák, később a technikumok, végül a szakmunkásképző intézetek számára összeállított tankönyvek írásához. A legelső jegyzetek rendkívüli maximalizmussal tartalmaztak számos olyan ismeretet, amelyekre egyáltalán nem volt szükség. Jellemző, hogy az első didaktikai alapokon megírt szakközépiszkolai tankönyvek 1971-ben jelentek meg, míg a szakmunkásképzésben napjainkban is jónéhány szakmai tárgynak nincs megfelelő szintű tankönyve.

Hosszú ideig bizonytalanság uralkodott a végzetek alkalmazását illetően. A pontos cél nélküli képzés az oktatásban éreztetten is hátrányos voltát.

Az oktatás hatékonyságát döntő módon befolyásolják az *alkalmazott módszerek*. Középfokú iskoláinkban és a szakmunkásképzésben lelkes, de alapvető pedagógiai, didaktikai képzettség nélkül ráérzéssel, ösztönösen végezték az oktatómunkát erdőmérnökeink, erdészeink. A korszerű módszerek tudatos felhasználása terén szakmánk nagy hátrányba került más szakmákkal szemben, ahol már korábban megindult a tanárképzés.

A korszerű pedagógiai módszerek elsajátításában és alkotó felhasználásában fontos esemény volt, hogy a középfokú erdészeti szakoktatás és az erdőgazdasági szakmunkásképzés terén működő erdőmérnök részére 1967-ben megindult a tanárképzés. A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetében az elmúlt években a következő erdőmérnökök szereztek erdőmérnök-tanári oklevelet:

- 1969-ben Csóka Istvánné, Firbás Oszkár, Kondor Antal, dr. Tuskó László és Vas Zoltán,
- 1970-ben Csermák János, Farkas Imre, Hajdú István, Kautzky Emil, Kékesi József, Mészáros István, Sente László és Obermajer György,
- 1971-ben László Endréné és Tóth László,
- 1973-ban Angyal Attila, Bögér András, Dózsa József, Hangyál Tibor, Tutunzisz Tomasz és Zachar Miklósné,

1974-ben *Daróczi Ambrus, dr. Jereb Ottó, Medvecz Gábor, Ott György, Proksza Gyöngyi, Simon László és Takács Zoltán.*

Sajnálatra méltó, hogy a végzett 28 erdőmérnök-tanár közül már hatan nem dolgoznak a szakoktatásnál.

Minden szakmában gyorsan emelkedik a képzés színvonalával szemben támasztott követelmény. Kérdés, hogy a gyors emelkedést hogyan tudja követni erdészeti szakképzésünk. A középfokú szakképzés szintemelkedésének reményét hordozza az a tény, hogy kétévi gyakorlati tapasztalatszerzés után lehet csak a technikus minősítést megszerezni. A technikus csak korszerű szakmai, technikai, technológiai és vezetési ismeretek birtokában képes a munkahelyén jelentkező feladatok megoldására. Hogy az iskolareform alkotta szakközépiskola beváltotta-e a hozzáfűzött reményeket, arra még korai lenne válaszolni. A tapasztalatok nem a legkedvezőbbek, indokolatlan lenne azonban bármilyen általános következtetést levonni. A háromszintes képzésben kétségkívül mindig a középső szint a legproblematisabb, hiszen a képzés tartalmában és terjedelmében a két szomszédos képzési szinttel elkerülhetetlenül érintkezik. A képzési határok egyértelmű megállapítása még napjainkban sem történt meg.

Az erdőgazdasági szakmunkásképzés igen nehéz feladat előtt áll, hiszen olyan szakmunkásokat kell kiképezni, akik a rendkívül gyors technikai és technológiai fejlődés közben is helyt tudnak állni. Egész szakoktatásunk sarkalatos pontja kell hogy legyen: nem munkakörökre képezünk ki szakembereket, hanem munkaterületekre, vagy ha úgy tetszik, bizonyos munkaműveletek végrehajtására.

Az ismeretanyag növekvő mennyisége és az oktatásra fordítható idő egyre csökkenő volta ellentmondásos. Ennek az ellentmondásnak csak felszíni és végső fokon nem lényegi — ezért ideiglenes — megoldása volt a túlterhelés elkerülése érdekében a tananyagcsökkentés. Az elhagyások lényegileg nem sokat oldanak meg. Egyre eredményesebb, hathatósabb pedagógiai eljárásokra, korszerűbb módszerek alkalmazására van szükség, hogy rövidebb idő alatt, jobban, mélyebben elsajátíthassák a tanulók a korszerű ismereteket. Az erdészeti szakoktatás korszerűsítése olyan komplex folyamat, amely a tudományos-technikai haladás eredményeinek és távlati fejlődési tendenciáinak érvényesítését, a tananyag tartalmának és terjedelmének folyamatos és helyes kiválasztását, a hatékonyság és a módszertani kultúra állandó növelését foglalja magában. Csak így csökkenhet az egyre bővülő információ-mennyiség és az elsajátítható ismeretanyag közötti ellentmondás.

Az oktatás tartalmának megváltozása új módszerek alkalmazását követeli meg. Az ismereteket sokkal könnyebb megtanítani, mint a helyes gondolkodás technikáját. Gondolkodtatni kétségtelenül sokkal nehezebb a tanár számára, de egyúttal sokkal eredményesebb is. A jó tanítástól megkívánjuk, hogy a tanulókat állandó tevékenységre, alkotó munkára serkentse, fejlessze a tanulók általános gondolkodóképességét. Sosem szabad szem elől téveszteni, hogy az ismeretek megszerzése csak eszköz, az ismeretek alkalmazása a cél. Mindezek megvalósítása nagy terhet ró szaktanárainkra. Ezért kell a módszertani ismereteket minél szélesebb körben elterjeszteni. Sajnos az erdészeti szaktantárgyak tanításának módszertana még gyermekcipőben jár.

A vázolt feladatokat csakis jó felkészültségű, pedagógiai alapismeretekkel rendelkező munkaközösségek oldhatják meg eredményesen. Rendkívül fontosságúvá válik egy szakmai tantárgy elméleti és gyakorlati tanításának tartalmi, terjedelmi és időbeli összehangolása. A szaktanárokra hárul az az úttörő munka, hogy a szakközépiskolákban és szakmunkásképző intézetekben tanítók számára — támaszkodva az eddigi tapasztalatokra és számítva minden tanár segítségére —

összeállítsanak alapvető szakmódszertani füzeteket, tanári kézikönyveket, amelyek elősegítik a helyes módszerek elterjedését, az általános szakmai színvonal emelkedését segítve ezzel elő.

Az érdeklődés minél magasabb szintű felkeltése, a szaktantárgy és rajta keresztül az erdész szakma megszerettetése, a tanulók önálló ismeretszerző tevékenységének maximális kihasználása a cél. A megoldások azonban bizonyos feltételek biztosítását is megkövetelik, sőt sürgetik. Nagy előrelépést jelentene, ha oktatási intézményeinkben a legfontosabb szaktárgyak vonalán rátérhetnénk a kabinet-rendszerre. A kabinetek pusztá kialakítása természetesen még nem elég, hiszen a kialakított kabinet-rendszerben is lehetséges a gyengén nevelő-oktató munka, de vitathatatlan, hogy minőségi ugrást eredményezhetne az oktatás színvonalában, s magában hordozná a módszertani fejlődés további lehetőségeit. Szertári készleteink nem megfelelőek, sajnos erdész szemléltető eszközöket központilag nem készítenek az országban, így a tanárok magukra vannak utalva, s maguknak kell a legalapvetőbb fényképeket, diákat, filmeket elkészíteniök. Tovább kell mélyíteni azt a példás kapcsolatot, ami az oktatási intézményeink erdő- és fafeldolgozó gazdaságaink között eddig is fennállt. Erdőgazdaságaink kezdetől fogva támogatták oktatómunkánkat. Bemutató, munkáltató, tantárgyi, gazdasági és üzemi gyakorlataink, továbbá tanulmányútjaink minél hatékonyabbá tételében a jövőben is számítunk segítségükre.

A szakmódszertani eljárások rögzítésének, összegyűjtésének, egyre korszerűbb eljárások kidolgozásának szükségessége nem tűr további halasztást.

Folytatni kell tudományos megalapozottsággal a módszertani kísérletezést, állandóan törekedve az egyre hatékonyabb módszerek kidolgozására. Ennek alapvető feltételei is megteremtődtek már oktatási intézményeinknél. A jelenlegi „válságon” csakis gondosabb, lelkiismeretesebb és egyre korszerűbb módszertani munkával segíthetünk.

150 év erdész akadémikusai

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára az Akadémia fennállása óta először foglalta össze a mintegy 2000 tag névsorát és életrajzi adatait. A kiadvány I. részében azok szerepelnek, akiket az alapítástól 1949-ig választottak az Akadémia belső, illetve külső tagjaivá. A II. rész az 1949-ben újjászervezett Akadémia belső és külső tagjainak adatait tartalmazza. Ebben a csoportosításban közöljük az erdész akadémikusok adatait.

1825—1949

DIVALD Adolf

Természettudományi Osztály, Matematikai és Természettudományok Osztálya, Természetrajzi Alosztály
erdészeti szakíró,

szül.: Selmecbánya, 1828. VI. 1., megh.: Szombathely, 1891. XI. 12.

lev. tag: 1864. I. 20. Székfoglaló: A természettudományok és az erdészet. Pozsony, 1865. Sieber ny. 24 p. Felolv.: 1864. XI. 28.

BEDŐ Albert

Matematikai és Természettudományok Osztálya, Természetrajzi Alosztály
erdész

szül.: Sepsikőrispatak, 1839. XII. 31., megh.: Bp., 1918. X. 20.,